

Pla de Paisatge de Granollers / 1

QUÈ ÉS EL PLA DE PAISATGE DE GRANOLLERS?

ÍNDIX

1. Antecedents.....	pàg. 5
1.1 La planificació paisatgística.....	pàg. 6
1.2. Gestió i intervenció paisatgística a Granollers.....	pàg. 8
2. El Pla de Paisatge de Granollers.....	pàg. 10
2.1. Objectius.....	pàg. 11
2.2. Procediment.....	pàg. 11
3. Referències.....	pàg. 12

Antecedents

El paisatge és un dels eixos integrals més interessant i innovador que han introduït en la última dècada els diversos governs com a política d'actuació, una òptica per intervenir i gestionar les ciutats i els territoris que vincula la sostenibilitat, la competitivitat i la creativitat d'una manera transversal. Les polítiques sectorials que incorporen l'òptica del paisatge i alguna de les seves eines, tant les de diagnosi (els Catàlegs de Paisatge) com les de planificació (les Directrius de Paisatge) o d'intervenció i gestió (els Estudis d'Impacte i d'Integració Paisatgística) són més efectives en la seva plasmació sobre el territori. Des del paisatge es pot aconseguir fer evolucionar els enfocaments de les polítiques urbanes i territorials, ja que és un fenomen transversal des de la seva definició i en les seves eines, i pot ajudar a crear vincles i a fer convergir els propòsits i les solucions de les polítiques sectorials.

Al mateix temps, les polítiques paisatgístiques es caracteritzen per un component social altament valorat, ja que des del **Conveni Europeu del Paisatge**¹ s'assumeix que *paisatge fa referència a un àrea, tal com la percep la col·lectivitat, com a resultat de la interacció dels factors naturals i humans*, per la qual cosa no s'entén realitzar qualsevol reflexió o acció en aquest sentit tenint en compte a la població a través de la informació, la sensibilització i els processos participatius. S'assumeix que és impossible generar coneixement vàlid sobre els paisatges sense que la població participi en la seva creació, i menys en l'escala local, on el paisatge esdevé el marc de vida. Com diu Florencio Zoido (2006) *és en aquesta escala on el paisatge, en la seva conformació física així com en la manera en la que és percebut, que representa una experiència directa del dia a dia*, i les persones que habiten aquell paisatge el prenen com un símbol de la seva identitat. El paisatge, doncs, ha de ser el punt de trobada de les actuacions municipals, dels barris i de la ciutadania, on cadascuna de les persones reforci la seva identitat, així com una potent eina educadora i transmissora de valors.

A més a més, no cal perdre de vista que Catalunya va ser una regió pionera en l'adhesió del Conveni Europeu del Paisatge, l'any 2000. Posteriorment, es va constituir l'**Observatori del Paisatge de Catalunya**, al 2004, i es va desenvolupar la **Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge** (Llei de paisatge d'ara en endavant), figures que

van garantir una nova política de paisatge a Catalunya. És en aquest context d'oportunitat i sorgiment de nous instruments i estratègies en el camp de la planificació paisatgística on s'emmarca el Pla de Paisatge de Granollers: un instrument pioner de planificació paisatgística per l'escala local.

1.1. La planificació paisatgística

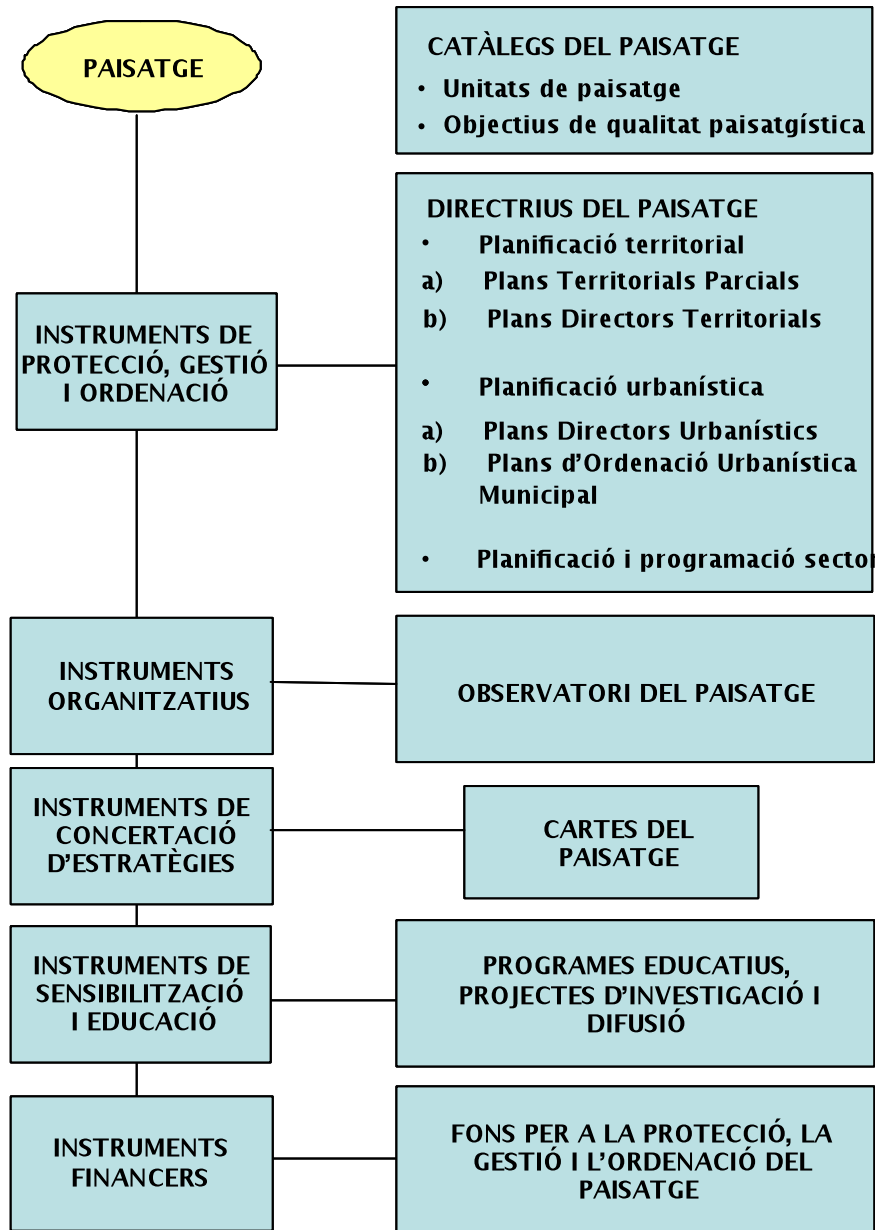
Pel concepte de "paisatge" entenem aquell que el Conveni Europeu del Paisatge va encunyar: *àrea, tal com la percep la població, el caràcter de la qual és resultat de la interacció de factors naturals i/o humans*, i que la pionera Llei de paisatge de Catalunya, adopta de la següent manera: *qualsevol part del territori, tal com la col·lectivitat la percep, el caràcter de la qual resulta de l'acció de factors naturals o humans i de llurs interrelacions*.

Així mateix, es prenen com a referència els conceptes estipulats per la Llei de paisatge, com a base i fonament de la metodologia que s'emprarà per realitzar cada una de les fases del Pla de paisatge de Granollers. Considerant aquests conceptes com a guia, el treball desenvolupat encaixa amb les figures de planejament paisatgístic que s'estan generant i aplicant a Catalunya, això és els Catàlegs del Paisatge i les Cartes de Paisatge.

- **Política de paisatge:** formulació que les administracions públiques competents fan dels principis generals, les estratègies i les orientacions que permeten l'adopció de mesures particulars destinades a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge.
- **Ordenació del paisatge:** accions que tenen un caràcter prospectiu particularment afirmat destinades a la valoració, la restauració o la creació de paisatges.
- **Protecció del paisatge:** accions destinades a conservar i mantenir els trets destacats o característics d'un paisatge, justificats pel seu valor patrimonial, ambiental i econòmic, que provenen de la seva configuració natural i/o de la intervenció humana.
- **Gestió dels paisatges:** actuacions dirigides a guiar i harmonitzar les transformacions induïdes pels processos socials, econòmics i ambientals.

¹ Conveni adoptat pel comitè de ministres del Consell d'Europa el 19 de juliol del 2000, signat a Florència el 20 d'octubre del 2000 per divuit països.

Figura 1 Esquema bàsic dels instruments de la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge. Font: elaboració pròpia a partir de Cortina, 2006.

1.2. Gestió i intervenció paisatgística a Granollers

Les intervencions paisatgístiques portades a terme en el municipi han esdevingut bones pràctiques per tota Catalunya per l'èxit d'implantació i gestió. Qualsevol actuació pensada en clau de paisatge ha de procurar el benestar a la ciutadania en primer lloc, però també s'ha de tenir present el gran potencial econòmic i turístic a curt i llarg termini. Prenent aquesta frase com a màxima, cal crear noves formes de gestió municipal i territorial que preservin el paisatge i, a la vegada, l'explotin de forma raonable i sostenible.

L'interès municipal pel paisatge com a instrument de planificació i de millora de les ciutats i pobles va anar en paral·lel al desenvolupament de les polítiques de paisatge de l'anterior Servei de Paisatge del govern de la Generalitat (actualment Unitat d'aplicació de les Polítiques de Paisatge, del departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya). En aquest sentit, la ciutat de Granollers va ser pionera al realitzar un projecte de valorització de les perifèries urbanes i millora del paisatge: el projecte de millora paisatgística de l'accés a Granollers per la carretera BP-5002. En aquest projecte es posava la mirada en els accessos als nuclis urbans i el paper de l'arbrat. Els seus objectius generals eren:

- La millora de la urbanització de l'accés a aquesta ciutat per la carretera BP-5002.
- El condicionament del lloc per a ús dels vianants i la millora de les condicions generals de seguretat viària.
- La dignificació de la imatge d'un entorn singular pel manteniment del seu caràcter rural, el pla de Palou.

Granollers forma també part del projecte Interreg IVC, anomenat EUROSCAPES, i que desenvolupa la visió conjunta de 14 socis europeus per afrontar les qüestions de gestió sostenible del paisatge en les àrees urbanes i periurbanes. L'objectiu del projecte és crear una xarxa de gestió dels paisatges europeus que desenvolupi una estratègia de gestió innovadora, sostenible i transferible a d'altres regions d'Europa. Durant els 3 anys de duració del projecte es portaran a terme seminaris temàtics i visites d'estudi per debatre sobre la planificació per a la gestió, preservació i millora dels paisatges.

Al llarg dels últims 20 anys, el municipi ha treballat també de forma intensa per recuperar part del patrimoni cultural i natural que alberga. Les troballes arqueològiques de gran valor que s'han descobert han permès reconstruir la història romana i medieval de la ciutat, assolint fites com la creació de l'Adoberia, el Centre d'Interpretació històrica del Granollers medieval, on el paisatge d'aquella època es fusiona amb l'actual i es disposa a l'abast de tothom. També des de l'establiment dels ajuntaments democràtics, la ciutat ha volgut

recuperar l'harmonia amb els espais naturals del seu entorn, com les serres i el riu Congost, que la defineixen i li confereixen identitat. Tant és així, que des del 2006 una part de la conca del riu té el reconeixement de la Xarxa Natura 2000, que afavoreix la garantia del manteniment de l'estat de conservació dels hàbitats i espècies de la seva àrea.

A l'actualitat, s'estan desenvolupant les figures de planejament territorial i els catàlegs de paisatge a l'escala regional. El Pla Territorial Metropolità de Barcelona i el Catàleg de Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, el primer ja aprovat² i el segon en elaboració, tenen una incidència especial en la protecció, ordenació i gestió dels paisatges, el primer perquè preveu la creació d'infraestructures i creixements de sòls industrials i residencials en els propers anys i, per tant, defineix els futurs paisatges, i el segon perquè marca els objectius de qualitat paisatgística pel conjunt de la unitat paisatgística de la Plana del Vallès, on s'inclou Granollers.

La figura 2 mostra quins són els plans i projectes duts a terme o que s'estan desenvolupant actualment i que s'han de tenir en compte per la realització del Pla de Paisatge, bé siguin de caràcter municipal o supramunicipal.

Figura 2 Planejament i projectes interrelacionats amb el Pla de Paisatge. Font: elaboració pròpia.

<u>Ordenances i plans municipals</u>
Ordenances de publicitat, mobiliari urbà, via públic
Pla especial de protecció i gestió del patrimoni natural
Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2)
Pla de mobilitat urbana de Granollers (2)
II Pla Estratègic de Granollers (maig 2)
Pla de barris - transformació del barri Congost i de la Barriada No
Projecte de millora paisatgística de l'accés a Granollers per la carretera BP-5002 (2)
<u>Plans i documents supramunicipals</u>
Catàleg de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona (informació)
Pla Territorial Metropolità de Barcelona (aprovació)
Euroscapes - Green management plans for European urban and peri-urban Landscapes

² En data 20 d'abril de 2010, el Govern de Catalunya va aprovar definitivament el Pla territorial metropolità de Barcelona.

El Pla de Paisatge de Granollers

L'Ajuntament de Granollers, en el seu interès per la bona gestió i intervenció en els seus paisatges i per la salvaguarda d'aquells que presenten valors a preservar per les properes generacions, va manifestar el seu interès per conèixer els paisatges que formen el seu àmbit municipal i els usos i activitats que poden incidir en la qualitat i evolució d'aquests.

L'any 2011 s'ha impulsat la realització del "Pla de Paisatge de Granollers", un instrument pioner de planificació paisatgística que aplica el Conveni Europeu de Paisatge a l'escala local. Fins ara s'ha elaborat una primera etapa de diagnòstic del municipi i d'aproximació als seus valors paisatgístics i una segona de formulació d'objectius de qualitat i accions, processos en els quals és determinant la participació de la ciutadania. El Pla de Paisatge es planteja, doncs, com un document de concertació i compromís entre l'administració, les entitats i la ciutadania, per això és especialment important implicar a tots els agents en la seva elaboració.

Des dels Catàlegs de Paisatge, d'àmbit territorial extens (vegueries), a les Cartes de Paisatge (instruments de concertació d'abast supramunicipal), els contextos territorials des dels quals s'ha treballat el paisatge superen sempre els límits administratius municipals. D'altra banda, en l'escala local, s'han realitzat estudis de caire arquitectònic/urbanístic que es centren en algun element concret en el qual centrar l'atenció, però no tenen una perspectiva holística. El Pla de Paisatge de Granollers, en canvi, engloba la totalitat del municipi per tal de distingir les àrees de paisatge homogènies que permeten una gestió comuna. Les principals innovacions del Pla són:

- a) l'escala de treball municipal,
- b) la concepció holística del paisatge,
- c) el tractament igualitari de totes les seves àrees,
- d) l'adopció del Conveni Europeu del Paisatge i de la Llei de Paisatge de Catalunya.

En aquest sentit, el Pla de Paisatge representa un punt de partida per l'ampliació del marc d'aplicació del Conveni Europeu de Paisatge i la creació de nous instruments de planificació paisatgística.

2.1. Objectius

Els objectius que es persegueixen amb la realització i aplicació del Pla de paisatge són:

- Donar a conèixer i contribuir a l'apropiació del paisatge per part de la ciutadania.
- Fomentar la cohesió social i el sentiment d'identitat a través de l'estimació del municipi.
- Implicar als diferents agents en l'obtenció de compromisos concrets en relació a la gestió del paisatge.
- Millorar la qualitat del paisatge del municipi en tots els seus àmbits i en tots els seus components, des del centre a la perifèria.
- Reforçar conjugar els valors del municipi: paisatgístics, naturals, històrics, econòmics, socials, i d'innovació entre d'altres.

En resum, contribuir a la millora del paisatge, potenciant els seus valors paisatgístics, definint i caracteritzant els elements singulars que els distingeixen, des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible.

2.2. Procediment

L'elaboració del Pla del Paisatge respon a les necessitats de l'administració exposades en el punt anterior i que es poden resumir en els següents punts:

- a) Conèixer quins paisatges caracteritzen l'àmbit municipal.
- b) Identificar quins són els valors dels paisatges.
- c) Definir els usos i les activitats permeses per tal de mantenir els valors detectats.

Les fases realitzades fins a l'actualitat són les següents:

Diagnosi paisatgística: identifica els diferents tipus de paisatge al municipi, tenint en compte també les seves continuïtats supramunicipals, definint els elements que caracteritzen cada un d'ells, assignant-los un valor, i considerant els riscos i impactes al paisatge.

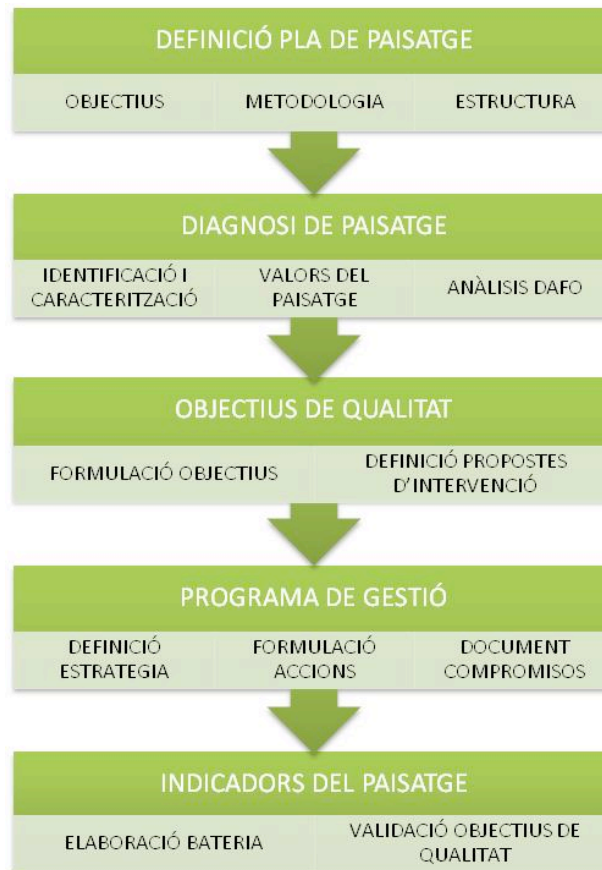
Objectius de qualitat paisatgística: es defineixen quins han de ser els objectius de qualitat paisatgística que orientin sobre el futur del paisatge a Granollers, per cada una de les tipologies de paisatge i els del conjunt del municipi.

Ordenança de paisatge: estableix uns criteris normatius per regular l'afectació que sobre el paisatge de Granollers tenen les activitats i usos que desenvolupen les persones, amb

l'objectiu de mantenir, al llarg del temps, els seus valors i la qualitat de vida de els que el gaudeixen.

El Pla de Paisatge de Granollers s'ha estructurat, doncs, de la següent manera, generant un document unitari per cada una de les fases en qüestió:

Figura 3 Fases i documents resultants del Pla de Paisatge de Granollers. Font: elaboració pròpia.

Referències

CADS (2005). Conveni europeu del paisatge. 2a edició acrescuda. Papers de Sostenibilitat núm. 8. Barcelona: Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible i Observatori del Paisatge de Catalunya.

CADS (2005). Documents de la Conferència sobre el Conveni europeu del paisatge en ocasió de la seva entrada en vigor. Papers de Sostenibilitat núm. 9. Barcelona: Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible i Observatori del Paisatge de Catalunya.

Cortina, Albert (2006) “La ley de protección, gestión y ordenación del paisaje de Cataluña”. A: MATA, R.; TARROJA, A. [coords.] *El paisaje y la gestión del territorio. Criterios paisajísticos en la ordenación del territorio y el urbanismo*. Col. Territorio y Gobierno: Visiones, 5. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Council of Europe (2000). European Landscape Convention. Florence: Council of Europe.

Generalitat de Catalunya (2005) Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge. DOGC núm. 4407, 16/06/2005. Barcelona: Generalitat de Catalunya.